…льного
українського слова
на вільній
американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса
Редакції і Адміністрації:
"Svoboda", 81-83 Grand St.,
Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНО: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 14. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 16-го СІЧНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 14. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JANUARY 16, 1953. VOL. LXI

ТРУМАН ПЕРЕДБАЧАЄ „НЕБУВАЛИЙ ДОБРОБУТ"

Вашингтон. — Президент Труман заявив, що наша країна може досягнути небувалого добробуту тому, що в найближчому десятиріччі її продукція може піднестися до половини трільйона (пів мільйона більйонів долярів), а вже найближчого року може усунути можливу поважну загрозу депресії.

Це сказав Труман у своєму останньому посланні до Конґресу, в якому він склав економічний звіт за минулий рік, опертий на високій кількості затруднених і на постійних цінах, які втримаються в поточному році. Труман зайняв теж тверде становище в справі передбачуваної депресії, кажучи: „Ми можемо сміло глядіти в майбутність, головно, коли треба буде зменшити витрати на оборону, бо тоді прийде поважна проба нашої спосібности вминути депресію краще, ніж ми вминули її від часу другої світової війни". Президент злегковажив незгоду в цій справі в лоні його Ради Економічних Дорадників, де велика більшість членів не могла погодитися над виглядами на дефляцію впродовж трьох років після закінчення витрат на оборону. У посланні, що охоплює 15,000 слів, президент дальше тримається засади, не робити жадних пред'явлень новому Конґресові. Одначе там міститься погляд його двох найближчих дорадників, що післяоборонні часи можуть бути охоплені контролею, якщо уряд і представники бизнесу негайно зроблять відповідне посунення для розширення ринків збуту американських продуктів.

На майбутність президент передбачує такі зміни: у 1953 році постійний добробут; в 1955 знижку фармерських цін і зменшення оборонної продукції; на 1963 дальше повне затруднення і „активну економію". Знижку податків, передбачену на кінець року, треба відкласти аж до часу, коли це треба буде зробити для піднесення продукції; контролю цін комірного треба касувати так скоро, як на це дозволяють відносини; підприємці будуть мати важливу відповідальність за відвернення інфляції; робітники не повинні вимагати підвишки цін, коли нема зросту продукції; для забезпечення робітників треба установляти законом мінімальну платню; уряд повинен допомагати бизнесовцям втримати продукцію. Приватні підприємці повинні почувати на собі відповідальність за повне затруднення робочої сили; для загального добробуту треба поширяти збут закордонами країни. На кінці президент призадумався над економічним поступом від 1929 р., тобто від тодішньої фінансової кризи і ствердив припинення депресії від часів Рузвелта та постійного зросту добробуту до теперішніх часів.

Робітники голосують свобідно, пригадує Труман

Вашинґтон. — У спеціяльнім інтерв'ю з видавцем „Робітничого Листу" Джаном Герлінґом, президент Труман виявив переконання, що „ніхто не може постачати робітничих голосів" у нашій країні і це саме „добре в нашій демократії". Згадуючи про недавно померлого голову Конгресу Індустріяльних Організацій, Филипа Моррея, президент сказав, що це був „найкращий друг робітників, якого колинебудь мало робітництво в Білому Домі". Моррей поінформував був колись президента, що навіть, коли юнійні провідники порекомендують когось перед голосуванням, то це не багато помагає, бо члени юній голосують, як їм подобається. Що воно так справді є, Труман пригадав на вибір сен. Тефта в Огайо в 1950 р. проти волі юнійних провідників. Щодо президента, то на думку Трумана, він не може ставитися до якоїсь групи більше або менше прихильно, бо президент представляє 158,000,000 населення Злучених Держав.

Будуть переводити допити на доках при допомозі телевізії

Ню Йорк. — Сенатська комісія для провірки злочинности, що провірює затії підпольних ватаг на водному фронті в стейтах Ню Йорк і Ню Джерзі, заявила, що не виключене слідство при допомозі телевізії. Це виявив сен. Чарлз В. Тобі, який буде настановлений головою цієї комісії. Згадуючи про інші комісії, що досі переводили допити над цією справою, Тобі сказав, що вони „гаяли час і не довели до нічого"

За дальшу підвишку платні воякам

Вашингтон. — Пані Анна М. Розенберг, асистентка секретаря оборони, оприлюднила вістку, що департамент оборони, у повному порозумінні з президентом Труманом, звернеться до Конгресу за підвишку платні на 8% для всіх вояків у збройних силах, щоб покрити витрати на життєві засоби. Деякі урядовці оборони обчисляють, що підвишка вимагатиме виасигнування додаткових $600,000,000 річно для військового бюджету. Попереднього року роблено пробу дістати від Конґресу згоду на підвишку висотою 10% для збройних сил, одначе з засторогою, щоб вона не була вища як $800 для одного вояка річно.

КВІЛ НАЗИВАЄ ФИЛАДЕЛФІЙСЬКИЙ СТРАЙК АНАРХІЄЮ

Филаделфія. — Страйк 9,500 службовиків, що обслуговують филаделфійські перевозові засоби, був викликаний меншиною, зорганізованою у відділі 234 транспортової юнії, числом 2,500 осіб Його натаврували провідники юнії, а головно голова Майкел Квіл, кажучи, що „це анархія" і затії „виючої юрби". Страйк, як уже було сказано, викликали члени юнії після того, як урядовці юнії погодилися з керівництвом перевозової системи Филаделфія Транспортейшен Компані. Посадник міста, Джозеф С. Кларк, оприлюднив заклик, що він його вислав до провідників юнії, взиваючи їх перевести таємне голосування поштою серед усіх членів юнії. Посадник дав провідникам один день часу до застанови над цим проєктом, прохаючи, щоб вони дали йому знати, чи він прихильний. Квіл, що мешкає постійно в Ню Йорку і зайнятий тепер наладнанням страйку автобусових водіїв у своєму місті, видав осуд з головної квартири юнії, з вияснениям, що страйк у Филаделфії незаконний, бо викликаний після того, як керівники юнії добилися згоди з перевозовим підприємством після переговорів, що тривали 15 тижнів.

ЧЕРГОВА ПЕРША ПАНІ КРАЇНИ

Пані Мемі Айзенгавер, дружина новообраного президента, що за кілька днів має стати „Фирст Лейді" країни, випробовує свій одяг, який вонаноситиме під час інавгураційного балю. Одяг вшитий з легкого шовку рожевої краски та прикрашений більше ніж двома тисячами блискоток.

ПРОЩАЛЬНА ПРЕСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ АЧЕСОНА

Вашинґтон. — Загальну увагу викликала остання офіційна пресова конференція державного секретаря теперішнього уряду Ачесона, який вже наступного тижня відходить з свого становища. Ачесон назагал бадьоро оцінив вислід вложених зусиль у єдність вільного світу і заявив, що єдність Західньої Европи тепер вже є важливим чинником і становить „наявну життєву силу" половини двадцятого століття. Ачесон поборює чутки, що поширюються усюди і що вказують лише на величезні труднощі на шляху до єдности, в той час, коли в дійсности помічається виразне зростання сили об'єднаних народів. Тому державний секретар споглядає з надією в майбутнє і згадує з вдячністю поміч, яку він постійно мав збоку президента Трумана, без чого їхня спільна праця на закордоннім відтинку не дала б побажаних результатів. Ачесон пригадав положення в світі у 1947 році, коли Европа лежала роз'єднана і в руїнах й ствердив величезний поступ з того часу в усіх ділянках життя, однаково в економіці, військовості й політиці, що завершується спільністю зусиль Атлянтійського обширу. Безперечно, — „труднощі є жахливі", але „я вважаю, що було б помилкою бути зневіреним", твердив Ачесон.

Айзенгавер нараджується над закордонною політикою

Ню Йорк. — Після дводенного засідання кабінетних секретарів і інших провідних урядовців своєї майбутньої адміністрації, новообраний президент Двайт Д. Айзенгавер відбув окрему конференцію з своїми найближчими дорадниками, які вже в наступному тижні переберуть відповідальність за закордонну політику Америки. З конференції не проголошено комунікату, одначе Моррей Снайдер, репортер республіканського щоденника „Н.Й. Геральд Трибюн", звідомляє, що на подорожі Доллеса й Стассена до Европи ще не вичерпуються пляни закордонної політики. На конференції, що тривала три години, обговорювано Корейську війну і азійські справи взагалі. Крім Доллеса й Стассена брали участь у нарадах ще майбутній секретар оборони Чарлз Е. Вілсон і голова Центральної Розвідчої Агенції ген. Валтер Бедел Сміт, призначений тепер на підсекретаря стейту.

Делеґація з 1,000 осіб поїде з Ню Йорку на інавґурацію до Вашинґтону

Ню Йорк. — На чолі нюйоркської делеґації Республіканської партії поїде на інавґурацію нововибраного президента у вівторок губернатор стейту Тамес Е. Дюї й його жінка. Делеґація охоплюватиме 1,000 осіб. Предсідник стейтової республіканської організації, Вільям Л. Пфайфер, який переводив запити серед членів, твердить, що це буде найчисленніша делеґація з Ню Йорку в цілій історії інавґурацій. Серед делеґатів помітні члени Красового Республіканського Комітету, сенатор Айвес і 27 членів Палати Репрезентатів. Делеґація матиме свою квартиру в готелі Албан Таверс, а додаткові бюра будуть приміщені в готелі Статлер. Збірного виїзду делеґації не передбачено, щоб не робити нікому турбот. За те делеґація матиме призначене місце на площі перед капітолем, де відбувається парада.

УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛЬМ В НЮ ЙОРКУ ПРИТЯГАЄ ПУБЛІКУ.

Ню Йорк. Про тугу українців за рідним фільмовим мистецтвом свідчить факт, що висвітлюваний Василем Авраменком фільм Маруся (Ой не ходи Грицю) відвідало впродовж тижня понад 5,000 осіб, а біля театру Ст. Маркс, в якому висвітлювано фільм, можна було бачити великі черги народу. Інтересно, що між відвідувачами можна було почути не тільки українську й американську мови, але й польську та російську. Щоб дати нагоду ще ширшим колам громадянства побачити цей фільм, п. Авраменко продовжуватиме його висвітлювання в своїй студії при 4 Ст. Маркс Плейс в суботу, неділю й понеділок (17, 18 і 19-го січня) по два сеанси денно: о год. 4-тій і 7-мій ввечорі.

ФРАНЦУЗЬКИЙ УРЯД ЗА ШВИДКУ РАТИФІКАЦІЮ ДОГОВОРІВ

Париж. — Новий французький прем'єр Рене Маєр повідомив вчора, що створений ним уряд рішив „без проволоки" передати під розгляд парляменту справу ратифікації мирового контракту з Німеччиною та договору в справі европейської оборонної спільноти, який передбачує створення европейської армії та включення до неї 12 німецьких дивізій. При цій нагоді прем'єр Маєр апелював до „міжнародної опінії" за довір'ям до його зусиль, щоб ці договори були ратифіковані в такій формі, яка виключила б сумніви і побоювання — французького народу. Маєр виразно і недвозначно заявив, що він є „европеєць" та „прихильник об'єднаної Европи і пропонованої европейської оборонної спільноти. Він тільки вважає, що до ратифікації підписаних вже договорів повинен бути долучений окремий протокол, який вияснював би сумнівні справи та давав кращі гарантії проти — будь-якого зловживання тою спільнотою. Під час розглядання тексту договорів для ратифікації парляментарними комітетами і комісіями, уряд зі свого боку, згідно із заявою Маєра, почне негайно переговори з іншими европейськими країнами, які підписали договір про оборонну спільноту, в справі окремого протоколу, який встановляв би передумови, на яких Франція могла б вжити більше своїх европейських військ для оборони своїх заморських інтересів, як теж визначував би зв'язок британських військ з европейською армією. Маєр злагіднив теж свої вимоги — щодо Сарщини, заявляючи тільки, що та провінція є тепер „нічиєю країною" та що теж Німеччина погоджується з тим, що ця справа повинна бути вирішена якнайшвидше в окремих німецько-французьких переговорах.

Аліянти збили 8 ворожих літаків в Кореї

Токіо. — Американські бойові літаки звели вчора велику битву з ворожими літаками совєтського типу МІҐ в північно-східній Кореї недалеко манджурського кордону на ріці Ялу, збивши 8 ворожих літаків, один правдоподібно збивши і 6 пошкодивши. Це найбільша аліянтська повітряна перемога за час від вересня м. р., коли то в одному бою збито 14 ворожих літаків. До повітряної битви прийшло під час чергового масового налету аліянтських бомбардувальників на ворожі воєнні об'єкти в Північній Кореї, бомбардовано головно комунікаційні получення. Акція на наземному фронті теж вчора обмежувалася до поодиноких рейдів з обох боків. Зокрема південно-корейські війська виконали низку успішних випадів у ворожі лінії. Рівночасно подано непотверджену ще офіціяльно вістку, що китайські червоні перекинули до Кореї дві нові дивізії своїх військ.

Стверджують існування саботажів у комуністичному Берліні

Берлін. — Офіційний орган у Східній Німеччині „Нойєс Дойчлянд" нарікає, що найбільша фабрика трансформаторів ім. Карла Лібкнехта (давніша „Альґемайне Електріцітетс Ґезельшафт) була під впливом західних німецьких робітників, які мали в ній такий великий вплив, що із тисячі робітничої молоді тільки сім належали до Комуністичної партії, і тільки 12% робітників були прихильні комуністам, а 67% належали до юній. В наслідок цього ця фабрика саботувала виріб трансформаторів, які мали йти до Совєтів в рямках п'ятирічного пляну. Звільнено всіх провідних техніків, юнійних та партійних урядовців у цій фабриці та заряджено нові вибори. „З причини невідповідних зв'язків із молоддю рекрутація до „народної армії" не мала успіхів", пише цей часопис. Покищо не згадується про арешти в зв'язку з цим саботажем. Американський часопис німецькою мовою „Нойє Цайтунґ" повідомляє про звільнення міністра здоров'я Люїтпольда Штайдле тому, що в Східній Німеччині не достає медичного постачання. Штайдле — це бувший полковий командир під Сталінградом.

16 нових кардиналів дістали символи своєї гідности з рук Папи Пія XII

Рим. — 16 нових кардиналів дістали символи своєї гідности з рук Папи Пія XII. Ці емблеми — це багряно-червоні бірети та пурпурові мозети. (бірети — це квадратові шапки з трома ріжками, що розходяться із китички, а мозети — це малі шапочки, прикрашені капюшоном). Ця церемонія відбулася в троновій залі Ватикану. Ті кардинали, що працюють як дипломати, дістануть ці кардинальські відзнаки з рук голов держав, де вони акредитовані. Кардинал Франческо Борґонджіні Дука дістав їх від італійського президента Люїджі Ейнауді в бувшім королівськім палаці Квіринаді. П'ять інших кординалів дістануть їх від голов держав у Мадриді, Парижі та Лісбоні. Не явилися в Римі кардинали Степінац і Вишинський. Папа прийняв на приватній авдієнції американських кардиналів Спелмана та МкІнтайра. Кардинал Спелман інформував Папу Пія XII про положення в Кореї, звідки він саме тепер вертається.

КОРОТКІ ВІСТІ

● **Айзенгавер не буде мати** циліндра, що його звуть „тапгет" на інавґурації, ані фрака, як це було досі звичаєм серед високого товариства. Він буде мати чорний капелюх „гомбурґ".

● **Вільям В. Ремінґтон,** колишній економіст в департаменті торгівлі у Вашингтоні, був членом Комуністичної партії, за свідченням Вільяма Дж. Вілґуса з Кларемонт. Н. Г. перед нюйоркською великою судейською лавою. Ремінґтон колись заперечив під присягою свій зв'язок з комуністами.

● **Спільну конґресову** комісію з обидвох палат для прослідження податкових обманів пропонує скласти новообраний віцепрезидент Річард М. Ніксон. Слідство мають вести над затаєними податками податковців.

● **Цесіюм, як новий лік** проти пістряка доручають науковці з університету Мішіґен. Цесіюм це побічний продукт при виробі атомової зброї.

● **У Болівії заарештувано** вісімнадцять провідників опозиції під закидом підбурювання населення до державного перевороту.

● **Розв'язка нафтової кризи** в Ірані — це пекуча проблема для цієї країни, бо без податкових доходів із нафтової продукції Іран не може зв'язати кінців свого бюджету, хіба, що обнизив би ще більше життєву стопу своїх громадян.

● **Прем'єр Індії — Неґру** домагається, щоб ОН прийняли на своїх членів усі ті держави, що цього бажають, та щоб національну китайську репрезентацію в ОН заступити комуністичною делеґацією.

● **Чеський прем'єр** Антон Запотоцкі прийняв на авдієнції американського амбасадора Дж. Водсворта.

● **Індія занепокоєна** тим, що Пакістан згодився приступити до оборонного пакту на Середньому Сході. Індійські часописи пишуть про наслідки, які цей крок Пакістану матиме для Індій, які хотіли б бути і далі невтральні в боротьбі між Сходом і Заходом.

● **Заступник совєтського** шефа штабу в Німеччині генерал майор В. І. Трусов обвинувачує американських вояків у Німеччині в тому, що вони ведуть „вульґарну" протисовєтську — пропаґанду.

МОСКВА ВИДУМАЛА „ЗМОВУ" ЛІКАРІВ ДЛЯ КАМПАНІЇ ПРОТИ ЗАХОДУ

Москва. — З дальших коментарів совєтської преси на тему виявленої „змови" лікарів-жидів виходить недвозначно, що ця змова була видумана в двох головних цілях: створити передумови офіціяльної антисемітської кампанії в Совєтському Союзі з одного боку і започаткувати нову акцію проти західних країн з другого. Поміщуючи повідомлення агентства ТАСС про арешт дев'ятьох лікарів, майже вся преса без виїмку пригадує пересторогу Сталіна перед „капіталістичним оточенням", додаючи, що ця пересторога з 30-тих років з тим більшою силою обов'язує сьогодні. Як довго існує „капіталістичне оточення" — пише „Комуніст" — так довго будуть намагання чужої розвідки творити гнізда диверсантів, саботажників і — шпигунів, щоб в той спосіб підкопувати совєтську оборонну готовість. „Комуніст" в дальшому твердить, що зліквідувавши троцькістів і бухарінців в 30-их роках, Совєтський Союз був позбувся п'ятої колони в своєму нутрі, яку тепер знову відновляють „всілякі" райки, костови і сланські" (Райк, Костов і Сланскі — це зліквідовані вже високі партійні достойники в Мадярщині, Болгарії і Чехословаччині). В усьому, очевидно, рука „англо-американської розвідки" — твердить однодушно совєтська преса. На окрему увагу заслуговує факт, — що рівночасно з повідомленням про відкриття „змови", совєтські коментарі гостро виступають проти міністра внутрішніх справ і народного здоров'я, закидуючи їм брак — „пильности" в розкритті тих злочинів. З того можна робити висновок, що у зв'язку з цим почнеться закрсєна на широку скалю чистка, скерована тим разом вже навіть проти МВД — совєтської поліції. Преса твердить, що З'єдинені Держави постійно збільшують свої фонди на організацію „шпигунства, саботажів і диверсії" в Совєтському Союзі і під-совєтських країнах і тому уряди цих країн повинні загострити свою „пильність" проти такої підривної акції.

Тимчасом у вільному світі дальше широко коментується зв'язаний з останніми арештами явний антисемітизм Кремлю. Факт антисемітизму в останніх арештуваннях підкреслює факт, що всі арештовані лікарі-жиди були відомими і переконаними комуністами та займали найвищі партійні пости в своїй лікарській ділянці. Інтересно, що вже на коротко перед арештами в Москві д-р Аріє Альтман, член ізраїльського парляменту, надрукував в 11 і 12 числах ню-йоркської жидівської газети „Дер Туг" з ц. року довшу статтю п. з.; „Від Троцького до Сланського". В тій статті д-р Альтман доказує фактами історичний антисемітизм Москви, підкреслюючи, що теперішня совєтська, як і колишня царська Москва змагають такими самими розбійницькими методами до тої самої мети: „панування над світом. Теперішні явні акти антисемітизму в Москві викликали зрозуміле затривоження в Ізраїлі, де поодинокі партії домагаються скликання окремої сесії парляменту для обговорення цієї нової загрози для жидівства.

Сталін натаврований, як переслідувач жидів

У Ню Йорку, на зібранні бувших студентів Колумбійського університету, що відбулося в готелі Валдорф Асторія, виступив з промовою також губернатор Дюї. Цей республіканський політик торкався переслідування жидів в Росії, при чому висловився, що Сталін „проковтнув останню краплю гітлерівської отрути й став найновішим та найганебнішим переслідувачем жидів". Губернатор ствердив, що напади на жидів в Росії і в країнах підлеглих Совєтам, означають ще одно посунення в заздалегідь виробленім пляні здобувати один за одним нові обшири землі. Цим поступованням, Сталін наближається до того самого кінця, який зготовив собі Гітлер. Протижидівські виступи, за думкою Дюї „повинні стати поважною осторогою усім нам, що стоїмо напередодні тяжких і тривожних часів".

500,000 німецьких вуглекопів погрожують страйком

Бонн, Німеччина. — Виконний Комітет Західно-німецьких вуглекопів проголосив, що в понеділок 19 січня зачнуть вони страйк, якщо не признають їм півгодинного скорочення дня праці, який тепер виносить 8 годин. Переговори в цій справі мають продовжуватися в п'ятницю 16 січня. Німецький уряд за всяку ціну старається не допустити до цього страйку, бо Німеччина завдячує свою відбудову цій обставині, що в ній не було дотепер соціяльної боротьби. Вугільна промисловість у Німеччині — це основна база для всієї господарки цієї країни. Власники копалень годяться на домагання робітників, але домагаються, щоб скорочення дня зачалося із першим квітня, щоб вони мали час зорганізувати працю із скороченою робочою шихтою.

ТІТО ОБРАНИЙ НА ПРЕЗИДЕНТА ЮГОСЛАВІЇ

Београд. — Згідно з новою перевіреною конституцією країни, югославський парлямент на спільній сесії обрав вчора маршала Тіта на першого президента Югославської Народної Республіки. На велике здивування для всіх, один член парляменту був проти того. Голосування було таємне й кожний член парляменту дістав карточку з одною тільки кандидатурою Тіта. Після віддачі карток з потвердженням тої кадидатури, при обчислюванні голосів виявилося, один з членів парляменту перекреслив її. Після вибору Тіта на президента, в столиці відбулися великі демонстрації в його честь, а парлямент відложив свої наради до наступного місяця, — коли він розв'яжеться в підготовці до нових виборів на весні ц. р. Тіто, приймаючи вибір, говорив про необхідність встановлення твердих основ і державної тяглости. Він твердив, що „революційні часи" для Югославії, необхідні в перших роках її визволення та державних перемін, тепер вже минулися й на їх місце треба встановити — тривкий державний лад, що забезпечив би нормальний розвиток країни. Після вибору Тіта на президента, — парлямент вибрав теж т. зв. Федеральну Екзекутивну Раду, яка має володіти країною до часу вибору нового парляменту та ухвалення нової конституції.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weakly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НОВИЙ СЕКРЕТАР СТЕЙТУ

Динамічний Джан Фостер Доллес (так пишуть про нього в газетах республіканського напрямку) обійме за тиждень уряд секретаря стейту. Його попередник, Дін Ачесон, що мас славу „м'якого" у відношенні до комуністів і Совєтів, віддає отже місце людині, яка повинна би бути „твердою", а до того ще й „динамічною".

Це останнє зв'язане головно з „політикою визволення" народів поза залізною заслоною, автором якої мав би бути Доллес. Про цю нову політику було багато мови в час виборів, Як знаємо, президент Труман назвав її демагогією, обрахованою на голоси тих американців, що походять з країн під комуністичними режимами, головно в Европі. В розумінні Трумана це було безвідповідальним візванням „до загального бунту обезброєних рабів".

Як знаємо, ці завваги Трумана та інших демократів завдали ген. Айзенгаверові та Доллесові чимало клопоту, щоб виснити, що й республіканці, говорячи про „політику визволення", мають на думці тільки мирні засоби, як от пасивний спротив, саботажі в виробництві й т. п. При тому Доллес підкреслював в публічних та приватних виступах, що й з допомогою таким засобам треба поступати „дуже осторожно".

Погодити це все з „динамікою" не буде легко. Проте з критикою треба зачекати до часу, заки Доллес прийде до влади й матиме змогу не тільки про такі справи говорити, але й їх здійснювати як права рука нововибраного президента. До того заповідають дуже поважні зміни в департаменті стейту, як і в усій дипломатичній службі. Одначе пам'ятаймо, що зміна осіб ще не мусить бути одночасно теж і зміною закордонної політики, особливо у відношенні до Росії та загарбаних нею країн, зокрема таких, як Україна, визвольні та самостійницькі змагання якої не знаходять в департаменті стейту справедливого до них підходу.

Ген. Айзенгавер засяде в Білому Домі, а Доллес у департаменті стейту в той час, коли вже належатиме до історії пересторога президента Трумана, звернена в бік Сталіна, яка заповідає кінець кремлівській владі, коли б вона спровокувала нову світову війну. Ця пересторога, як і оцінка Леніна як „передатомової людини", яка заповідаючи неминучий зудар між капіталістичним світом і комуністичним, не мала поняття, що це атомова доба, ввійде в історію. Як пише Артур Крок, про неї згадуватимуть навіть тоді, коли все інше, зв'язане з особою та діяльністю Трумана, пропаде, чи буде для світу нецікаве. Сам Труман мабуть теж це добре розумів, коли висказував ці слова 7 січня 1953 року. Він теж підкреслив, що на того, що по нім засяде в Білому Домі, спадуть такі важкі обов'язки, які ще ніколи не спадали на нікого, на такім становищі. А треба знати, що тільки президент рішає, чи, коли і де можна вжити такої страшної зброї, якою стала тепер воднева бомба, а якраз про неї думав президент Труман, коли остерігав Сталіна.

Доллес зверне куди більшу увагу на Азію, як це було досі. Тому, якщо війна в Кореї скоро не скінчиться, можна там надіятись різних несподіванок, включно з вживанням атомової зброї. В Европі він буде натискати на економічне й політичне об'єднання західніх країн, що відповідає поглядам ген. Айзенгавера, який тої думки, що без такого об'єднання оборона перед совєтським нападом ніколи не буде ефективною.

Доллес, що має 65 років, був більшу частину свого життя в політиці й дипломатії. Отже набув у цім фаху великої практики. Він глибоко релігійна людина, яка часто виступає з доповідями на релігійно-моральні теми на різних протестантських з'їздах. Доллес навіть робить враження більше проповідника, ніж політика! Чи він дасть собі тепер раду з тими важливими міжнародними проблемами, які ждуть уже не критики, але розв'язки, важко сказати. Досі він був у ролі дорадника демократичної адміністрації, або критика, але тепер переймає іншу ролю, бо ролю ініціятора і виконавця.

АНТИСЕМІТСЬКА МОСКВА

В Москві заарештовано дев'ятьох видатних професорів-лікарів, обвинувачуючи їх в „змові" на життя совєтських військових і політичних лідерів. Між заарештованими є шістьох жидів і всім їм закидується зв'язок з „англо-американською розвідкою" та „сіоністичними буржуазними націоналістами", зокрема з „Джойнтом", як популярно називається Американський Об'єднаний Розподільний Комітет, харитативна організація американських жидів. Заарештовані мали признатися до всіх закидуваних їм злочинів, включно до „вкорочення життя товаришам Жданову і Щербакову". З офіціяльних совєтських повідомлень та з коментарів совєтської преси виходить недвозначно, що цим започатковано акцію явної і масової ліквідації жидів в Совєтському Союзі, подібно, як це робив свого часу Гітлер в Німеччині, друг і спільник Сталіна в розпаленні другої світової війни. Явну антисемітську акцію Кремля в самому Совєтському Союзі попередили відповідні акції в сателітських країнах, зокрема в Чехословаччині ,де теж під закидом „змови" та зв'язку з „англо-американською розвідкою" і „міжнародним буржуазним сіонізмом" повішено кількох жидів, що займали високі пости в місцевій комуністичній гієрархії.

Щоденна преса у вільному світі почала тепер дбайливо розглядати цю офіціяльну антисемітську акцію Кремля й „відкривати" те, на що українці вже віддавна вказували: здеклярований антисемітський характер Москви та здецидоване антисемітське наставлення москалів, без огляду на їх політичну закраску.

Жиди, не маючи ані своєї держави, ані відповідних засобів і сили, від довшого часу були справжнім жертвенним козлом вродженого російського антисемітизму. Вже за часів Великої руїни та російського окупаційного кріпацтва в Україні, Москва всіляко намагалась зробити жидів знаряддям своєї політики гноблення українського народу, щоб в той спосіб відвернути гнів народу від себе, від Москви, і скерувати його проти жидів. Під час першої світової війни та під час революції це ж Москва видвигнула клич: „бий жидів — спасай Россію!" та переводила цей клич в життя, влаштовуючи погроми і опісля підсуваючи їх так само гнобленому і громленому українському народові. Після революції, окупувавши Україну та встановляючи там кривавий терористичний режим, Москва знову почала використовувати слабі характери з-поміж жидів, висуваючи їх на деякі видні пости та намагаючись зробити з них символ своєї кривавої диктатури в Україні, щоб в той спосіб, за прикладом царської Росії, знову скерувати гнів українського народу проти жидівського меча, а не проти російської руки, яка той меч держала і ним користувалась. В цій чортівській програмі Кремля була і висилка свого агента Шварцбарта, щоб убив в Парижі Головного Отамана Симона Петлюру нібито за „жидівські погроми", хоч в Українській Державі Симона Петлюри жиди були повноправними громадянами, мали всю охорону і були навіть в уряді.

Історичний факт, що вся ця чортівська антисемітська акція Москви не мала успіху серед українського народу. Вже досі виявлено безліч документів, що Москві не пощастило викликати серед українського народу антисемітських настроїв, а десятки і сотки українців за часів німецької окупації життя своє віддали і самі згинули на німецьких шибеницях або від німецьких куль, рятуючи від них своїх жидівських співмешканців.

Проте, цього не можна б сказати про жидів у вільному світі. Між ними було багато таких, що повірили московським брехням і дали зловитись на московські хитрощі та й самі підхопили штучно сфабриковану Москвою антисемітську леґенду серед українців, заподіявши цим не тільки велику кривду українському народові, але — як тепер вже недвозначно виявляється — й собі самим. Ця створена Москвою антисемітська леґенда була замилила очі багатьом жидам у вільному світі й вони своїми виступами нераз кривдили український нарід в найгрізніші для нього часи. Це могло бути теж одною з причин того, що трагедія українського народу в московській неволі сьогодні з подібною жорстокістю повторюється й для жидівського народу.

Український нарід на рідній землі, як і українці в цілому світі, можуть тільки теж і тепер ствердити, — що немає антисемітизму серед українського народу, як і немає антиукраїнських наставлень між жидами на українській землі. Найкращим доказом цього можуть послужити численні відомі і невідомі факти, як жиди в боєвих рядах Української Повстанської Армії рам'я об рам'я з українськими повстанцями своїми грудьми і своєю кров'ю захищали і захищають українську землю перед комуно-російською навалою. Глибоко болючи трагедію поневолених Москвою народів, можемо тільки висловити надію, що ці нові жертви большевицького молоха не підуть намарно, що вони дорешти здемаскують антисемітське і антилюдське обличчя Москви та ще більше з'єднають вільний світ, а в ньому теж жидів і українців, в спільній боротьбі проти комуно - московського варварства.

Миколенко

ВИШНЯ „БЕЗ КІСТОЧКИ"

„Ніч і день" — така назва останньої збірки гумoресок Остапа Вишні, виданої 1950 року. Рятуючи своє життя, переляканий Вишня у своїх „гуморесках" не сміється, а гірко плаче та вихваляє своїх катів, виспівує дитирамби „батькові народів" та клене-проклинає „ворогів народу" — українських націоналістів. Виконуючи „соціяльне замовлення", лає Вишня і Америку. Але в усій цій благальній книжечці немає ні малесенького зернятка колишнього гумору „вишневих усмішок". Дуже влучно сказав про теперішнього Остапа Вишню сучасний талановитий український гуморист на еміграції Свирид Ломачка: теперішній Вишня залишився „без кісточки". Так дійсно — хижий большевицький кібець розклював „вишню", з'їв кісточку, і лишився зов'ялий напівзогнилий тулубець вишні, що ніяк не нагадує колишньої соковитої ягоди-вишні. Солоденькі беззубі оспівування колгоспного „щастя", опис фантастичних „будинків-котеджів", що прийшли на зміну ,підсліпуватих хаток під солом'яними стріхами", оповідання про рекордні надої молока ,про вистави Шекспірowського „Отелло" на колгоспній ,сцені" — все це така брехня, що справді сприймається як тонка іронія і насмішка над сучасною дійсністю поневоленого українського села.

Проте й у цій книжці часом прохоплюються деякі риси сучасної дійсности, хоч автор і не мав наміру писати щось проти „генеральної лінії". Відкриваємо книжку... Перший розділ має таку назву „У нас". Перші речення на першій сторінці тексту під заголовком „У нас" такі:

„Оксанку з Марійкою, померлих із голоду, уже поховали... Увечорі заслаб високий Петро — почав пухнути..."

Читаємо і очам своїм не віримо! Така сміливість! Такими словами починати розділ „У нас" (себто в СССР?) Ні, — це неможливо! Читаємо далі:

„Люди пухли з голоду, помирали, а „народні представники" в царській Думі говорили..."

Це ж про царську Росію. Та кожен совєтський читач, прочитавши ці початкові рядки про померлих з голоду Оксанку з Марійкою, про пухлого Петра, одразу згадає недавні картини страшного голоду 1933 року ,коли мільйони Оксанок і Марійок умирали з голоду, а „народні представники" большевицької держави відбирали від селян останній грам зерна. Не про часи Державної Думи тут думати, а про так званий „період найбільшого розквіту заможного колгоспного життя у 1933 році", коли сім мільйонів селян померло від нечуваного в історії штучно створеного большевиками голоду!

Так само й Остапова критика Маршаллового пляну, як той бумеранґ, повертається назад і б'є не Маршалла, не американців, а... большевиків, бо це в большевиків:

„Корови твої, а молоко — моє!... Свині твої, а сало — моє!" Ентузіязм Вишні фальшивий і нещирий. Ось послухаймо, як пише Свирид Ломачка про „щасливе" життя селянське: „... товариш Смикалка достроково виконує осінню оранку коровами. Не дивуйтеся ,що товариш Смикалка босий. Він казав мені, що має добрі, зняті з убитого німця, чоботи, але позичив їх демобілізованому червоноармійцеві Голоті на весілля. А ось орденоноска Горпина. Вона дала врочисту обіцянку тов. Сталіну добитися не менше 17 поросят від кожної дорученої їй свиноматки". І коли Кравчука запитали, як може Горпина добитися такого опоросу, то цей „товариш" Кравчук відповів, що генетична система Менделя заперечена совєтськими вченими і тому то „опорос залежить у першу чергу від Горпини, а щойно потім — від свиноматки". І коли далі цей же Кравчук висловлює своє захоплення совєтськими курми, що мобілізовані на боротьбу з буряковим довгоносиком і цим виконують своє зобов'язання перед тов. Сталіном, — то Ломачка витягає з портфеля кілька фотографій і показує їх спецкорові комуністичної газети в Канаді Кравчукові, пояснюючи: „... Ось розкопки масових могил у Вінниці, ось вмираючий з голоду батько, ось внутрішній вигляд дубенської і львівської тюрем після того, як в 1941 році їх поспішно залишили совєти... Правда це цікавіше за Химині кури?!"

Отож і ви, Остапе, краще б написали про ті тюрми, де вам доводилося бути. Але про це вам заборонено писати...

Через суцільну брехню Остапових невеселих „усмішок" де-не-де та й прохопиться живий штрих. Щоб замаскувати свою загарбницьку політику на селі, большевики намагаються навести зовнішній „лоск". Для цього вони насаджують „парки" на селі. Але й з цим не ведеться ніяк! Як каже Остап Вишня, „Торішній парк кози поїли". І так аж три парки з'їли голодні колгоспні кози!

А ось ще один характеристичний штрих совєтської дійсности. Партійна організація пропонує механікові бути головою в колгоспі. І коли цей механік хоче відмовитися, кажучи, що він не аґрономом, то його підбадьорюють: „Нічого! Допоможемо!" І далі читаємо: „Колгоспники радо обрали тов. Борзила на голову правління колгоспу". „Радо обрали", бо партійна організація наказала!

У фейлетоні „Стежки-доріжки" Остап Вишня пише про бездоріжжя совєтських шляхів і малює зворушливу картину, як бички витягають із болота загрузлі там авта.

А ось яскрава ілюстрація до імперіялістичної русифікаційної політики московських окупантів - колонізаторів — большевиків! Остап Вишня водить славнозвісного кошового отамана Сірка по теперішньому Запоріжжі і знайомить його з керівниками заводу „Запоріжсталь". Ось прізвища цих керівників українського заводу: „Воєводін, Рогачов, Димшиц, Щербаков, Кузьмін..." А ось іхні підвладні: „Сироватка, Лисько, Шевченко, Каленко..."

Коментарі зайві...

Але ці випадкові правдиві штрихи сучасної совєтської дійсности дуже нечисленні. Більшість нарисів і „гуморесок" Вишні — це вияви рабського приниження, плазування перед „старшим братом". Вишня „без кісточки" пише про свою „любов" до... Ленінграду та ленінградців і при цьому глибокодумно стверджує: „кожен ленінградець і ленінградка мають у своїх грудях серце". Правда, цей анатомічний опис Вишня міг би розвинути далі, ствердивши, що ленінградці мають у животах кишки, у голові мозок, у грудях, крім серця ще й легені і т. д. Особливо вихваляє Вишня ленінградців за те, що вони „врятували гордість і любов свою ... пам'ятник Петрові І". Той самий пам'ятник, що його описав Шевченко у своєму незабутньому „Сні", назвавши Петра І катом і людоїдом України!

Старий тероризований Вишня „без кісточки" висміює проф. М. Грушевського, обпльовує сам себе і все, що колись було для нього найбільшими святощами. Він намагається беззубо сміятися або видавлювати із себе щось схоже на сміх блазня. Не маючи ніяких арґументів проти Західнього Світу, Вишня звертається да таких сумнівних засобів гумору як перекручення прізвищ (Перчіль, Трумло), але в цих засобах нічого ні гумористичного, ні смішного нема.

Крізь спотворене маскою паяца-блазня обличчя проглядає часом глибокий трагізм духово розстріляного видатного колись українського гумориста. Справжній Остап Вишня помер...

Микола Кокольський

НАШЕ ХОРОВЕ МИСТЕЦТВО

В „Свободі" з 27 грудня 1952 р. в статті п. н. „Наші хори", стверджується сумний факт занепаду в наших громадах хорового мистецтва. Тому, що цей факт не випадковий, а навпаки, має ознаки затяжної кризи, яка поглиблюється з року на рік, хочу проаналізувати його дещо глибше.

Матеріял, яким послуговується дириґент, це живі люди, зі своми поглядами та вподобаннями. І основна трудність організаторів хорів у тому, щоб набути цей людський матеріял, щоб належно скомплетувати кожний голос. Ясна річ, що вирішним чинником тут є співацький талант кожної одиниці. Проте поміж нами є чимало одиниць, обдарованих прекрасним голосом, яких не затягнете до хору навіть волами. Бо в них немає замилування до співацького мистецтва. Такі люди нагадують мені будяків, що розкішно розростаються та зацвітають на українськім чорноземі, але в'язанки квітів з них не зложиш. І коли наші хори сьогодні переходять кризу, коли в них нескомплетовані голоси, то це значить, що в нашій громаді заникає замилування до хорового мистецтва.

На рідній землі саме життя плекало в нас любов до рідної пісні. Всі фази життя людини від колиски до гробової дошки відзеркалювалися в пісні. В піснях виладовувалися наші почування і навпаки, пісня впливала на формування емоціональної сторінки нашого, духового життя.

Ці обставини стали підставою славного на цілий світ українського, хорового мистецтва. Мабуть не було на рідній землі ні одного села, де не було б хору. Співали ці хори по церквах, виспівували на вулицях ,на концертах, у вояцьких рядах. Були між ними хори поставлені на незрівняно високому, мистецькому рівні.

По приїзді на американський ґрунт наша еміґрація жила духовим життям рідної землі. Жива рідна традиція, звичаї й обичаї, туга за рідною землею зводили їх до купки і вони дальше плекали національну культуру, а в першу чергу хорове мистецтво. І тому, коли появився тут мистець О. Кошиць, наша громада здобулася на імпозантні, співацькі виступи.

Сьогодні колишня еміґрантська молодь стала дідусями та бабунями, тай відходить на задній плян у громадському житті. До слова приходить молоде покоління, що зростало не так під супровід рідної пісні, як під звуки різних „шляґерів" із радієвого голосника. Українська пісня не відіграла в його життю такої ролі, як на рідній землі і воно, у своїй великій більшості, не розуміє її духа. Незрозумілий їм м'який, ніжний сентимент, характеристичний для української пісні, незрозуміла поетична форма, що в мистецьких образах змальовує увесь побут на землі їхніх батьків. Щораз то скорчується кількість голосів навіть у найкращих колись хорах, щораз маліє їх співацька спроможність.

Приїхала нова еміґрація і якийсь час можна було сподіватися оживлення нашого хорового мистецтва. Тимбільше, що провід багатьох хорів перейшов в руки людей, які можуть прекрасно повести їх. На жаль, ці сподівання не здійснилися. Наше життя зросло в безліч партій та організацій. В кожній з них є обов'язково культурно-освітний референт. І кожна організація виступає назовні зі своїми імпрезами, своїми „святами". А як ці „свята" виглядають, про це не треба багато говорити: довжелезна промова, начинена голосними, патріотичними реченнями, вірші, виголошені обов'язково зі штучним патосом, партизантські пісні, бодай один бандурист у шараварах і публіка захоплена.

Коренів цього нездорового явища треба шукати на рідній землі. Під впливом подій останніх десятиліть, по програній війні за самостійність, начальне місце в нашому суспільному життю заняла „велика політика", що кинула тінь на ціле життя.

В розумінні нашого політика мистецтво має вартість як пропаґандивний засіб. Очевидно, що таке наставлення веде за собою занепад національної культури ,а в першу чергу дуже чутливого хорового мистецтва. В місцеві хори, церковні чи світські, війшла з нової, еміґрації ледве жмінка ентузіястів рідної пісні. Поважних, самостійних хорів, о мистецькім рівні, ця еміґрація — поза одинокою „Думкою" — не створила. А щож говорити про великі виступи об'єднаних хорів на колишній зразок, коли в нашому життю було менше „висо-

(Закінчення на стор. 3-тій)

Лев Шанковський

ПРО ОДИН РІД ЗБРОЇ УПА

(Із документів боротьби)

(3)

А ще дуже любив к-р Яструб частушки, що їх співається на мелодію „яблучка". „Частушки, казав к-р Яструб, це рідні сестри коломийок. Їх співають так далеко, як далеко сягають білі хатки, з квітниками перед ними. На Московщині їх не співають, це вже царство „камаринской". І справді, командир „Сіроманців" таки багато цих частушок знав, і про визвольну боротьбу 1917-1921 рр., і про колективізацію, і про совєтський побут. Це була — справжня копальня українського нефальшованого фолькльору. Але вмів к-р Яструб укладати власні частушечки:

Соц-акули по єству
Садисти по формі —
Проти нас куми зійшлися
На одній плятформі.

Гітлер віша на стовпах
Кум дере що сили
Наразились на УПА
Гень посатаніли.

Гітлер пре: „Тут буде
Райх",
Сталін пре: „Всьо наша!"
УПА каже: „Пострівай",
Фюрер і „папаша".

А коли Позичанюк почув частушки „Сіроманців", він почав їх укладати сотнями й поширювати їх, як листівки і як додатки до гумористичного часопису УПА: „Український Перець". Хто ж, з нас, не пам'ятає листівки з рисунком українського повстанця, що застромлює на свого штика Гітлера й Сталіна, а внизу, під рисунком, текст частушки, що її пізніше співали у всіх відділах УПА:

Не за Сталіна, ні за
Суворова,
Ні за Гітлера на розум
хворого,
За Україну, за безмежную,
Ні від Иоськи, ні від Фріца
Незалежную!

І може, з цих частушок, — зродилась повстанська пісня. Пісня, яку залюбки співають в лісах і в білих селах, в містах і закратованих вагонах сумних потягів, що котяться на Схід, в Сибірі та в Казахстані.

Кажуть еміґраційні естети, що тексти української повстанчої пісні примітивні, а їхня мелодика не створена згідно з засадами музичної композиції. Не входимо в справи музичної композиції, ми на цих справах не розуміємось так, як не розуміли українські селяни й робітники, що їх складали. Але текстів бажаємо все ж таки, боронити. Повстанська пісня весела й бадьора:

Ми у вічі сміємося смерті,
Бо вмирати прийдеться лиш
раз.

Вона сповнена життєрадісности, не важаючи на страхітливі умови боротьби:

Гей маршують вже
повстанці,
Як давно колись стрільці, —
Сяє зброя їх у сонці,
Грає усміх на лиці.

Вона в'яже образи славного минулого з сучасним і з візією майбутнього:

Нас питають, якого ми роду
І для кого торуєм шляхи,—
То ж то наші до брам Цар-
городу
Ударяли залізні полки.

Або:

Зродились ми не з мрій, але
з чину,
Щоб здійснити Петлюри за-
повіт,
Ворогів прогнати з України
Нове життя і мир новий
створить.

Чи ж могла інша пісня зродитись в УПА, в якій поруч „західняків" борються також, плече-об-плече, „східняки", як ця:

Гей, рідний брате Заходу і
Сходу,
Єднайсь в один ударний
моноліт!
Ми Українці виборем сво-
боду —
Загарбницький повалимо
ми світ!
(„Марш Сіроманців").

Не бракує повстанській пісні легкости, закоханої мрійливости, чутливої туги й жалю над серцем, „що томиться самітне":

В годину тиху ти розкажи
про мрію,
Що каже нам кидати юний
чар,
І розвіває в серцях нам
сніговію,
Вливає в жили нам полу-
м'яний жар.
(„Поглянь за вікном"...)

Не бракує жалю розлуки з милою:

Тужно грала чудовая
скрипка;
Сумно звуки в далечінь
неслись,
Бідне серце у грудях
боліло,
Тільки сльози котилися
вниз.

Проте над усе виступають мотиви, що скріплюють ідейно-моральну силу бійців:

Збудись могутня Україно,
Козацьке плем'я стань на
змаг,
Туди де сонце, де вершини,
Де перемоги йде Твій шлях.

Бо недалекий уже час, — коли:

Від Дону, Кубані й
Кавказу
До Тиси і Пруту ріки,
Слухняні одному наказу
Повстануть залізні полки.

А коли не стало між живими б а т ь к а української повстанчої пісні, незабутнього Шугая — Иосипа Позичанюка, осиротілі бійці УПА склали на його честь пісню. Склали так, як уміли, вливаючи в неї всі свої почування:

Хто з повстанців та не знає
друга Шугая,
Хто не знає, як літає
молоде орля?
Знають, знають усі хлопці,
знають як один,
Він поет, боєць одважний,
України син.
Побратиме, побратиме, вір-
ний, дорогий,
Не забудемо про Тебе, —
друже бойовий!

А ще читали ми десь, що упівські пісні підкладено під „урканські" мелодії. Можливо, одна, дві пісні й справді мають „урканські" мотиви, бо й „урки" були в УПА. — Пригадується тут Карпенкове: „В мене, у відділі, два урки єсть. Один з них „ваш", львівський, другий „мій" — одеський. Але мав би їх з дві сотні, далебі, походом на Одесу би пішов." І справді немає потреби зараховувати львівських, чи одеських „урків" до чужинців.

Ось так, на долю сл. п. Иосипа Позичанюка-Шугая, при визначній допомозі Карпенка-Яструба випало стати творцем упівської пісні. По його смерті, вона не перестала розвиватись. Але, незабутньому другові Шугаєві припало ще створити українську повстанську сатиру. Від часу її постання й по сьогодні, українська повстанська сатира стає важливим родом зброї УПА, що має своє значення особливо в періоді, коли Українській Повстанчій Армії довелось перейти зі збройно-повстанчих методів боротьби на збройно-підпільні. Коли збройна боротьба за ті, чи інші ліси й гірські масиви стала збройною боротьбою за душі українського народу, перш за все, за душі української молоді; коли збройні бої, наскоки, засідки, перемінились в боротьбу проти поневолення української церкви, в боротьбу проти русифікації молоді, в боротьбу за допомогу голодуючим братам із ОСУЗ і СУЗ, та проти колективізації й насильної депортації.

Ще спочатку 1944 року Позичанюк покликає до життя журнал гумору й сатири УПА: „Український Перець". В цьому році вийшло два, багато ілюстровані числа цього журналу, що словом і карикатурою нещадно громили нацистську Німеччину і большевицьку Москву. До журналу додавались ілюстровані додатки, листівки, тощо, що висміювали зарозумілих німецьких окупантів і їх „сіямських братів" з Москви. Від початку існування журналу й взагалі ілюстрованих видань, що виходили в багато засоблених друкарнях УПА, та які могли виконувати кожну технічно-друкарську роботу, співпрацюють там мистці: Ніл Хасевич, Михайло Черешньовський, не бракує в них теж малюнків Святослава Гординського, що не відмовлявся від співпраці з підпіллям, як довго тільки був на рідних землях. Сам Позичанюк орґанізує редакційний колектив і від самого початку заповнює журнал також власними матеріялами, не залишаючи редаґування численних листівок, що головно виходили з-під його пера.

[illegible]АТО ОРГАНІЗАЦІЙ

[illegible]276 числі „Свободи" була надрукована на першій сторінці коротка новинка про те, що в нюйоркськім стейті розв'язано 54,000 корпорацій як „неіснуючі", Стейтовий суддя, Тамес Д. Коран, розв'язав ці організації, засновані для різних незарібкових цілей (отже в нашому розумінні громадського, культурно-освітнього та добродійного характеру) тому, що вони не подали до загального відома, яку саме вони проявляють діяльність.

Не знаємо, чим керувався журналіст, подаючи цю новинку, на перший погляд незамітну й зовсім непричетну до українського життя в цій країні. Але можливо, що хотів цією вісткою перестерегти українські організації, щоб і деяких з них не спіткала така сама доля, якщо не будуть проявляти ніякої діяльности, бо малодіяльних або й зовсім недіяльних наших організацій намножилося у нас без ліку... У всякому випадку добре зроблено, що цю вістку подано до відома українському загалові, бо вона дуже повчаюча для нас. Вона дораджує уважніше приглянутися нашому громадському життю в Америці та глибше застановитися над числовим станом українських організацій в цій країні.

Хто цікавиться нашим громадським життям, бере активну участь в наших організаціях і займається громадською роботою, той добре знає, що в нашому організованому житті в Америці є одне велике недомагання: маємо тут забагато організацій. Забагато є організацій в Ню Йорку, забагато їх по інших великих центрах та по більших чи менших наших громадах. Наші люди в ЗДА, замість об'єднуватися у великі гурти, творити сильні організації, закладати багаточленні товариства і клюби, в яких гуртувалися б усі українці, без різниці, хто з яких земель походить, до якої церкви приналежний та які має політичні переконання, діляться на безліч малих, кволих, нежиттєздатних, організацій, що не проявляють ніякої діяльности й існують лише на папері.

Ми багато говоримо й пишемо про соборність, але одночасно творимо різні політичні середовища, організації, товариства, а навіть наукові установи — на загумінкових засадах. Навіть при наших церквах ми натворили безліч різних братств, які різняться хіба тим, що одне має своїм патроном св. Володимира, друге св. Михаїла, а інші ще іншого святого. Часто стрічаємо й таке, що наші люди організуються на принципах походження з певного села чи міста. Таким чином ми натворили стільки різних організацій, товариств, братств та клюбів, що й самі не знаємо їм ліку. Коли підписаному треба було подати список і адреси всіх організацій з одної місцевости до централі Українського Конгресового Комітету Америки, то в тій місцевості ніхто не знав точного числа наших організацій. Одні говорили, що є 13, а другі впевняли, що 23. Але й з тих 13 організацій громадську роботу проявляють тільки дві-три, а решта це тільки папереві організації й з малою кількістю членів, що не проявляють ніякої діяльности. Хіба що раз на рік зберуться на сходини, та влаштують два-три рази „картпарті".

Такий є стан нашого організованого життя всюди: в кожній американській місцевості, де проживає більша чи менша громада українців. Всюди натворено безліч наших організацій, з яких тільки деякі провадять сяку-таку громадську роботу.

Для справедливости треба сказати, що в творенні так великої кількости наших організацій винні однаково: як стара, так і нова іміґрації. Стара натворила багато різних братств та клюбів, а знов нова багато різних ідеологічно-партійних організацій. Все це разом взяте творить хаос в українському організаційному житті у ЗДА.

Шкідливість завеликого числа наших організацій ясна кожному, хто тільки займається громадською роботою. Це в першу чергу розпорошує наші сили. Коли б в кожній нашій громаді, більшій чи меншій, всі наші люди, що цікавляться громадським життям, належали до одної, двох, а найбільше трьох організацій, то всі разом могли б щось зробити, але коли вони поділені на десятки, а часом й кілька десятків різних організацій, товариств, братств та клюбів, — то всі вони розпорошують свої сили і не можуть здобутись на якусь більшу працю.

Ще було б пів біди, якби ці наші безчисленні організації конкурували в праці, себто, якби кожна з них старалася зробити якнайбільше для загального добра, чи хоч зі собою співпрацювали, коли не всюди, то бодай у важливіших справах. Але й таке — поза малими вимками — не буває. Зате дуже часто ці організації не то що не помагають собі в громадській праці, але часто стараються одна одній шкодити, або одна одну бойкотувати. Дуже часто буває таке, що коли одна наша організація в якомусь місті влаштовує якусь імпрезу, то всі інші бойкотують її не тому, що вона інших політичних напрямків, а просто тому, що це зробили „вони", а не „ми".

На наших імпрезах, головно на провінції, по малих громадах, буває так мало людей не тому, що цих імпрез влаштовується забагато, а тільки тому, що як ту імпрезу влаштовує одна організація, то члени інших організацій не йдуть. Мовляв, це не „наша" імпреза,

Поділивши малу кількість зацікавлених організованим життям наших людей в якомусь місті на більше організацій, кожній з тих організацій припадає мала кількість членів. Через те кожна з них просто нездатна вести якусь громадську роботу.

Ми подали кілька прикладів, з яких бачимо наглядно, як шкідливо відбивається завелике число наших організацій на нашому організованому житті в цій країні. Таких прикладів можна б навести більше, але вони добре відомі кожному громадському діячеві. Наше народне життя ніяк не підніметься в громадах, якщо не зрозуміємо, що нам треба конечно зменшити число наших організацій. І то зменшити не наполовину, і навіть не на 75 відсотків! Як в кожній нашій громаді буде не кількадесять і навіть не кільканадцять, а дві-три організації, в яких буде зорганізований весь наш громадський актив, тоді збільшиться активність української спільноти, тоді будуть й більші досягнення.

Нюйоркський суддя розв'язав недіяльні американські організації правною дорогою. Ми можемо досягнути цього шляхом самоліквідації. Наші організації, товариства, братства і клюби в громаді, що мають подібну мету й подібні завдання, повинні об'єднатись в одну сильну, діяльну організацію. При добрій волі наших громадських діячів це можна б осягнути. Над тим ми повинні застановитись якраз тепер, коли організації відбувають свої річні загальні збори.

Наше хорове мистецтво

(Закінчення зі ст. 2)

кої політики", зате більше праці в кожній ділянці нашого, громадського життя.

Ми чванимося красою української пісні, а рівночасно байдуже нам, що ця краса никне. Хіба що деколи чужинець захопиться нею, тай включить у свій постійний, пісняний репертуар, ще добре як під українською вивіскою. Вже й сьогодні чуємо геніяльного „Щедрика" Леонтовича скорше у виконанні чужинецьких хорів, як українських.

І так стверджуємо незаперечний факт, що наше хорове мистецтво никне.

Втрата надто велика і надто болюча, щоб ми могли погодитися на неї з легким серцем. Бо упадок хорового мистецтва це щойно початок кризи. За ним піде, досить скорим темпом, занепад усього нашого культурного життя, та повне розпорошення української громади. А чи на те батьки складали свій тяжкий гріш ,на те розбудували наше життя, щоб діти його змарнували? Тоді краще було не розбудовувати його зовсім. Бо мала втрата — короткий жаль. Але марнотравними синами нам бути не вільно! А друге: У культурному світі ціниться націю не по скількості партій і не по патріотичних енунціяціях, а по цінностях, які вона вносить у загально-людську скарбницю культури. Українська нація, що бореться за свою державність найде в світі тим краще зрозуміння для себе, чим більше культурних вартостей буде за нею. І навпаки, кожна резигнація з нашого культурного дорібку ослаблює нашу позицію в цій боротьбі.

Для нас є тільки один шлях, яким можемо іти. Цей шлях то дзвін на сполох, то мобілізація всіх наших сил і боротьба за рідну культуру, за рідну духовість.

ВЕЧІР У ПОШАНУ БОГДАНА ЛЕПКОГО

Дня 6 грудня 1952 р. відбулася перша в цьому академічному році імпреза Мистецької Кураторії Української Вільної Академії Наук, присвячена пам'яті проф. Б. Лепкого, з нагоди 80-річчя його народження. Насправді таку наукову конференцію могла влаштувати рівно добре Літературознавча Секція УВАН, але тому, що Лепкий присвячував багато своїх творчих сил мистецтву, зокрема малярству й музиці, а далі Мистецька Кураторія поставила одним зі своїх завдань зберігання пам'яток і джерел для студій українського мистецтвознавства, тому цей вечір мав виявити неодин живий спогад про нашого великого поета устами цих, що так близьки жили з ним, зокрема членів його найближчої родини.

Програма вечора складалася з двох головних точок: 1) доповідь студентки проф. Лепкого д-р Софії Рабій-Карпинської й 2) спогади про В. Лепкого.

Свято відкрив керівник Мистецької Кураторії, проф. Дам'ян Горняткевич, привітавши перш усього приявних на залі членів родини нашого поета, а саме його дочку Евгенію, сина д-ра Ростислава з дружиною, далі брата — відомого редактора Льва з дружиною й її матірю, а відтак усіх приявних гостей, що в доволі великому числі виповнили залю Літературно- Мист. Клюбу.

Перша прелегентка, д-р С. Карпинська, насвітлила всебічньо літературну спадщину поета, проаналізовуючи докладно в першу чергу його поетичні твори під оглядом проблематики, змісту й форми. Опісля подала характеристику його прозових творів, зокрема трилогії, а врешті зупинилася над оцінкою наукових праць пок. письменника. Свою цінну доповідь прелегентка закінчила власним спомином про Богдана Лепкого, як свойого професора на краківському університеті, зазначуючи, з яким глибоким знанням і з яким майстерством слова він провадив свої виклади з історії української літератури.

В другій частині програми виступив ред. Лев Лепкий, започатковуючи низку спогадів про нашого поета. Він згадав, що вже Словацький захоплювався прегарним положенням Бережан і цим можна пояснити факт, що з мурів бережанської ґімназії вийшло чимало поетів, де вчився й Богдан Лепкий, а також сам прелегент. Ред. Л. Лепкому довелося сидіти в одній клясі на лавці, де був виритий ножиком автограф Маркіяна Шашкевича ще з його шкільних часів. Відтак прелегент визначив широку сферу зацікавлень українського духовенства у другій половині мин. сторіччя, коли наші священики вели попри свою душпастирську працю ще й освідомлюючу серед парохіян, та знаходили іноді час на вивчання англійської мови та неодин із них читав твори Шекспіра в оригіналі; (до них належав теж батько доповідача). Батько Богдана, о. Сильвестер Лепкий мріяв про мистецьку кар'єру свого найстаршого сина й тому вислав його до Відня на студії до Академії мистецтв. Одначе Богдан вскорі там розчарувався; він не міг погодитися з тісним напрямом навчання рисунків у тогочасній віденській Академії й записався на університет. Що торкається поетичної творчости Богдана Лепкого, прелегент зазначив, що його вірші мають виразні декляматійні прикмети, а одним із найкращих їх виконавців був сам автор. Спогади ред. Л. Лепкого були відтворені в такій принадній формі, насичені такими цікавими подробицями, що всі приявні слухали їх із великим зацікавленням, а навіть жалем, коли прелегент скінчив говорити.

Другим промовцем був сен. К. Троян, що подав деякі спростування біографів Б. Лепкого відносно його місця народження стверджуючи, що він прийшов на світ у с. Кривеньке, а не в Крогульці й щойно звідтіля перенеслися його батьки в Бережанщину. При обговорюванні суспільної діяльности поета виринула думка, що досі ніхто не подав ще характеристики Богдана Лепкого на становищі члена варшавського сенату й д-р Троян обіцяв з'ясувати цю справу після зібрання відповідного джерельного матеріялу. Опісля забрав голос ред. Ю. Тищенко, розказуючи свою першу зустріч із В. Лепким у Берліні, де мав змогу пізнати великий такт і тонку культуру пок. професора в ширшому, товариському житті.

На закінчення цього вечера промовив ще проф. Д. Горняткевич. Він звернув увагу, що Богдан Лепкий прожив за двома новоротами майже половину свойого життя в Кракові й станув там на чолі цілого нашого культурного руху. Вже під кінець першої світової війни, коли поет перебував на еміґрації в Німеччині, краківська українська громада відчувала недостачу якоїсь провідної людини, що втішалася би загальною пошаною й повним довір'ям загалу. Саме під ту пору зачалася перша хвиля масового виїзду з Великої України наших політичних діячів і ця хвиля принесла нам великого патріота в особі проф. Івана Фещенка - Чопівського. Він став не тільки справжнім батьком - опікуном для українців студентів Академії гірничої в Кракові, але також зразковим патріотом, якнайкращим виразником ідеї соборної України. Так щасливо склалося, що якраз тоді, коли проф. Фещенко - Чопівський, до якого поляки відносилися неприхильно (бо бачили в ньому людину, яка не піде на ніякий компроміс), постановив виїхати з Кракова на більш сприятливі умовини праці, туди приїхав професор Богдан Лепкий, покликаний уже на університетську катедру. Інші катедри українознавства зайняли: професор Іван Зілінський (українське мовознавство), д-р Степан Томашівський (історія України, з його смертю ця катедра не була вдруге обсаджена), д-р Володимир Кубійович (географія України й сходу Европи), та врешті д-р Юрій Панейко (історія права). Богдан Лепкий став відтоді справжнім амбасадором української культури на терені Кракова. До нього зверталися всі: свої й чужі, які потребували якоїнебудь поради чи помочі у справах загально громадських чи особистих і він нікому не відмовляв. Скрізь, де тільки треба було, він перебирав провід в українських установах, а далі виїздив іноді до далеких міст (нераз і до Вильна), де виголошував виклади з ділянки української літератури. А своїм вишуканим тактом і тонкою особистою культурою був для кожного учителем, як слід поводитися в громадському й приватному житті.

В дискусії виринуло багато важливих питань і справ, які постановлено в найближчому часі з'ясувати. В першу чергу слід було би створити фонд для оборони рукописів і малярських творів пок. Б. Лепкого, які залишаються тепер під дбайливою опікою його сина, але який несе усі тягарі, зв'язані зі забезпеченням тих незвичайно цінних пам'яток. Далі постановлено влаштувати ще декілька таких вечорів, на яких найближчі члени родини проф. Лепкого та його приятелі, а врешті літературознавці матимуть змогу виголосити свої доповіді, широко насвітлюючи многогранну діяльність нашого незабутнього поета.

М. Антоненко.

Часопис „Свобода" повинен знаходитися в кожній українській хаті!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

Хто ворог?

В університеті Нотр Дам співпрацюють наші два молодші науковці. Д-р Пап у ділянці політичних наук і інж. Гнатюк у ділянці будови літаків. Їм обидвом, особливо ж д-рові Папові треба завдячувати, що чергове цілоденне симпозіюм, влаштоване Комітетом для міжнародніх взаємин у лоні згаданого університету очолюване професором В. Ґуріяном, відбулося дня 11 грудня 1952 на тему Сходу з участю москалів і немоскалів, головно українців, на базі повної рівноправности. Дальше, що запрошення до участи в ньому як дискутанти або лиш як слухачі одержало більше двох десятків наукових, політичних і громадських діячів-українців.

Не всі запрошені українці прибули. А з прибувших тільки три виступали в дискусії. Ними були в черзі їх виступів: проф. Р. Смаль-Стоцький, б. дипломат і теперішній приватний науковець, В. Косаренко-Косаревич і проф. М. Чубатий, редактор „Українського Квартальника". Водночас були вони, поза доповідачами, взагалі одинокими дискутантами „екс катедра", при чому обидва перші виступали по два рази, а останній один раз. Цього факту не міг переочити ні один співучасник взагалі, а співдискутант зокрема. Лиш одинокий професор М. Чубатий вважав доцільним не тільки мовчанкою оминути приявність і дискусійний виступ підписаного, але й написати, що „другий український бесідник" — це „проф. М. Чубатий". Таким способам поставив він себе на місце виелімінованого В. Косаренка-Косаревича. Тим самим присвоїв він собі і всі ті „гучні оплески", призначені авдиторією і для справжнього другого українського бесідника, що ним був підписаний.

Такими оплесками винагородила його авдиторія за ось які запити до московського прелеґента проф. Н. С. Тімашева (Фордгем) і дотичні устійнення: Тімашев уживає назви „Росія, росіяни і російський" для цілого Сходу опанованого москалями в до- і пореволюційному часах. Що ж він властиво розуміє під ними: Теперішню імперію москалів-русскіх, названу СССР, отже совєтською? Чи лиш РСФСР в її лоні побіч кільканадцяти інших національних совєтських республік? Чи дореволюційну Російську Імперію, коротко Росію? Чи ще давнішу Московську Державу, перейменовану царем Петром І на „Російську Імперію"? Чи навіть дотатарську Русь-Імперію українських предків русинів-українців? Бо утотожнювання всіх тих засадничо різних понять в одному назовному „Росія, росіяни і російський" створює фальшивий засновок ,з якого можливі тільки фальшиві висновки і заключення. А до них належать всі виводи Тімашева. Дальше: Націоналізм немосковських народів на Сході Европи взагалі, а українського зокрема, не є імперіяльним як у московського народу. Він є точнісінько таким, як його окреслив б. американський президент Вудро Вилсон, говорячи: „Я не питаю, чи цей пан чи той пан був би ласкавішим для мене; річ у тому, що я взагалі не бажаю мати ніякого пана над собою". Отже й ми українці не питаємо, чи москаль-пан на російсько-біло чи москаль-пан на совєтсько-червоно був би ласкавішим для нас, тільки ми взагалі не бажаємо мати ніякого пана над собою, отже ані совєтського ані російського москаля-русского, чи будького іншого. Це й є здоровий націоналізм і кожного іншого волелюбного немосковського народу. Вкінці: Під таким уточненим аспектом повинен би звучати інакше і титул всього симпозіюму і титул доповіді Тімашева. А саме: Хто ворог — Совєтський імперіялізм москалів, що претендують бути одинокими правдивими соціялістами-комуністами, чи Російський імперіялізм тих же самих москалів, що претендують бути одинокими правдивими християнами? А далі: Різниця між російською і совєтською політикою, а не царською і совєтською. Бож цареві відповідає тепер вождь у тому самому Кремлі, а Росія царів із панівним народом русскіх є тепер СССР (Совсоюз) вождів із тим самим панівним народом русскіх. Така коректура і сам фак, що безперервним панівним народом залишаються москалі-русскіє та що тільки його імперіялізм загрозливий для всього волелюбного світу, бо іншого імперіялістичного народу на Сході Европи з такою загрозливістю немає, вистачають на доказ, що тільки він, себто імперіялізм-месіянізм-большевизм москалів-русскіх є повсякчасним ворогом, не важно чи він воліє виступати в совєтсько-комуністичній чи в російсько-християнській масках, чи зафарбовані вони на червоно чи на біло, чи було це в давнині, чи є це в теперішності, чи буде це в майбутності.

Дискусійний виступ підписаного наведений тут трохи докладніше, щоб дати читачеві змогу осудити, чи вони насправжки такі вже „шкідливі" для оборони інтересів соборного українства й його визвольних змагань, аби оправдати замовчання їх і виступ підписаного, як це зробив п. Чубатий у своїй звітовій статті в „Свободі" з дня 27 грудня ц. р..

Василь Косаренко-Косаревич

Значення української преси

Як у минулому так і тепер, преса є віддзеркаленням політичної зрілости, показником культурних досягнень.

Для нас, недержавного Народу, набирає вона виїмкового значення: кристалізує розбіжності переконань, допомагає консолідації здезорієнтованих одиниць чи груп.

Преса інформує, реферує, радить у всіх ділянках наших зацікавлень.

Перед святами Різдва і Великодня редакції часописів видають дбайливо приготовані святочні числа.

Змістом та мистецьким оформленням вони відповідають настроям читачів, стають милим гостем в українській хаті.

В Різдвяному числі, центральне місце першої сторінки займає образ святої Родини, коляди, легенди, оповідання і т. п. Спогади минулих звичаїв, пригадують український фолькльор. І для розривки призначений куточок, бо кожний радо читає здорові дотепи,влучну сатиру.

Цьогорічне, святочне число „Свободи" ч. 5. дало нам багато вдоволення, однак...

Наче у хором співані коляди закрався дисонанс...

Мабуть з причини передсвяточного навалу матеріялу, стався недогляд.

На 8 стор. поміщено „Різдвяну гумореску" Р. Лисняка, що з гумором та характером наших селян не має нічого спільного.

Не забуваючи на хронічний брак місця у „Свободі", не стану аналізувати типів „товаришів по фаху" та головного „героя", що в церкві присягає святому Йосифові помсту.

Від кого позичив автор характери криміналістів і пересадив їх на снятинську земличю?

Замучені працею, чесні хлібороби не довідаються про цей Різдвяний гумор.

Вони за залізною куртиною, — а так далеко не долетить камінь, кинений рукою ближнього...

Ф. Б—а

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ВІСТІ З НТШ

ДОПОВІДЬ ПРОФЕСОРА П. КОВАЛЕВА

Дня 11 жовтня 1952 в залі Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку виголосив проф. Пантелеймон Ковалів доповідь на тему: „Проблеми української літературної мови". Наша літературна мова в своєму розвитку дійшла вже завершення, як цілком сформована мова нації. Вона має вже свій вироблений правопис, має свою граматику і лексику, має свій наголос і фразеологію. Проте, як і кожна мова, українська літературна мова має ще багато різних проблем, що вимагають уваги як з боку української науки,.так і з боку громадськости.

До деяких з цих проблем підводить нас праця Митрополита Іларіона, (проф. д-ра І. Огієнка), що вийшла друком в Канаді в 1951 році під назвою „Українська літературна мова", власне, том перший „Граматичні основи літературної мови", де автор охопив майже всі граматичні ділянки української мови з багатьма деталями, які в звичайних граматичних курсах не завжди мають місце.

З найголовніших проблем, що їх автор порушує в названій книзі, слід відзначити такі, як: граматична термінологія, правопис слів типу „хрест — християни", правопис форм в давальному відмінку однини іменників чол. роду (столу чи столові?), походження форм та звичаю звертання по-батькові, устелення форм двоїни („дві вікні" чи „два вікна"?), дівочі прізвища на -івна та інш.

В галузі синтакси маємо такі головніші проблеми, як: форми аблятівус акторіс, форми родового відмінка в знахідному, прийменника „в, на" з іменниками на означення простору, зокрема при назві „Україна", конкуренція форм тепер і майбут. часу з формами наказового способу та ін. Останній розділ книги, дуже важливий розділ, автор присвячує ознакам доброї літературної мови. Саме з огляду на ці ознаки (правильність, чистота, милозвучність та ін.) українська літературна мова має ще багато проблем. Так, наприклад, правильність мови автор ставить у зв'язок з вимогами граматики, з вимогами доброго словника. Українська синоніміка багата, але вивчена мало. Ми не маємо ще синонімічного словника. Не маємо також і фразеологічного словника, не маємо засобів перевіряти й очищати фразеологічну засміченість нашої літературної мови різними ізмами .Все це невідкладні проблеми нашої мови, що вимагають великої над собою праці. Питання чистоти мови — одно з найскладніших питань. Українська мова засмічена різними невдалими архаїзмами, локалізмами, вульґаризмами тощо, не маючи певних наукових критеріїв, ми часто своє рідне приймаємо за чуже, свої рідні слова і звороти віддаємо нашим сусідам.

Милозвучність мови — це її зовнішній бік, її приємність для уха. І наголос тут відограє основну ролю. А в цій ділянці ми маємо ще багато й багато праці. Велика доля праці в ділянці мови припадає на наші наукові установи, які повинні питанням мови приділити багато більше уваги, ніж це було досі.

В дискусії після доповіді забирали слово: проф. В. Чапленко, проф. К. Кисілевський, д-р Є. Рабій-Карпінська і проф. В. Лев.

Україніка в американських енциклопедіях.

Проф. Іван Вербяний виголосив дня 18 жовтня 1952 доповідь на тему: „Як інформують про нас американські енциклопедії і як треба би нам реагувати". На вступі доповідач подав деякі різниці в опрацюванні й технічному оформленні нових видань європейських і американських (ЗДА) енциклопедій. Щорічні нові видання американських енциклопедій — це в дійсності тільки передруки попередніх видань з деякими розмірно невеликими змінами (доповненнями) в тексті. Доповідач обговорив 14 найважливіших американських енциклопедій та слсовників-довідників:

Encyclopædia Britanica, Encyclopædia Americana, The New International Encyclopædia, Collier's Encyclopedia, Compton's Picaured Encyclopedia, Britanica Junior, The World Book Encyclopedia, Funk and Wagnell's New Standard Dictionary, Webster's New New International Dictionary of the English Language, The Columbia Encycloclopedia, Webster's Geographical Dictionary, Webster's Biographical Dictionary, The American College Dictionary, Webster's Collegiate Dictionary.

Одинока Енциклопедія Амерікана (вид. 1951, 30 томів) має довгу статтю про Україну (географія, етнографія, мова й література, історія), що інформує американця зовсім вірно й вичерпно. Всі інші статті про наш край невірні й неточні.

Найбільша й найбільш поширена в англомовному й цілому світі Енцеклопедія Брітанніка інформує про все, що торкається нас, сторонньо, подаючи напр., що росіяни вважають українську мову діялектом російської мови. Переяславський договір й ламання його московськими урядом поминені мовчанкою. Цієї тактики замовчування тримаються американські й російські співробітники в енциклопедіях дуже часто.

Ди Ню Інтернешенел Енциклопедія стоїть на становищі, що рання історія Росії, поскільки вона зосереджена довкола Київської Держави, є в дійсності українською історією .Рання література Київської Руси є головним чином українською літературою.

Енциклопедія Коллієра інформує американський світ про нас назагал хибно й невірно, але треба признати, що запрошено до співпраці українця (проф. К. Андрусишина), який написав про українську літературу. Проф. Меннінґ написав окрему (коротку) статтю про Т. Шевченка. Усі інші амер. енциклопедії, якщо взагалі пишуть про Шевченка, то не під окремим гаслом, а в статті про українську літературу.

Американці мають кілька енциклопедій, призначених для шкільної молоді. Вони в загальному дуже гарно опрацьовані й технічно знаменито видані. Зате інформації про Україну подані так неясно, що хто їх прочитає, не знає властиво, чи Україна батьківщина українців чи росіян. В деяких то навіть і згадки нема про Україну. Якщо зважити, що відомості, які набуваються за молоду, найбільше вперто сидять в голові, то ясно, що хибні інформації про нас мають фатальні наслідки для ментальности американців.

Однотомова Коломбія Енциклопедія на загал гарно опрацьована, починає нашу літературу від 16 в., історію подає досить побіжно, хоч і від найдавніших часів, але княжі часи подані так, що читач не знає, чи давня наша історія українська чи російська. Сильно підкреслено, що за Петлюри були найбільші погроми жидів.

Великі словники англійської мови (м. і. Вебстера) не подають ні одного імени великого українця ,всі назви українських міст подані тільки або по-московськи або по-польськи. В одинокому тільки географічному словнику Вебстера подана при Львові також українська назва „Львів".

Доповідач вважає, що хибні інформації, замовчування й перекручування, що їх американський і неамериканський читач черпає про наш нарід, його історію та літературу дуже шкідливі. В дальшій частині доповіді займався проф. Вербяний питаннями, які стоять перед українськими науковими установами у зв'язку з вище змальованим станом.

В дискусії забирали слово: д-р Л. Мишуга, проф. В. Січинський, д-р М. Вацик, інж. Р. Білинський і д-р Ю. Фединський. Рішено звернутися до Виділу НТШ в справі виділення окремої комісії, яка б занялася б слідкуванням за україникою в американських енциклопедіях та піддавала б суґестії, як поправити некорисний тепер для нас стан.

Дальші пожертви на НТШ.

В останньому часі вплинули такі пожертви на НТШ в Америці. „Провидіння" у Филаделфії надіслало суму 100 дол., Український Робітничий Союз у Скрентоні 50 дол.; д-р Осип Оришкевич з Бруклина (замість квітів на могилу бл. п. д-ра Володимира Свідерського) 25 дол., п. Михайло Гандзюк з Мілвіл, Н. Дж. 20 дол., п. Мирон Сурмач з Ню Йорку 10 долярів.

Дім Української Культури.

Інженер зладив вже подрібні пляни перебудови недавно набутого дому в Ню Йорку. Перебудова буде дуже коштовна. Тому ведеться акція приєднування членів Дому Української Культури. Розіслано більшу кількість закликів підписаних Комітетом Спонзорів Дому Українськоиї Культури.

● РОЗШУКИ ●

ІВАНА ЧЕРВОНОГО, що проживав у Мюнхені в Німеччині шукає його рідний брат Микола. Вістку прошу подати на адресу:

Mikolay Czerwoniy c/o J. Dolgas
Livingston Manor, N. Y.

Свойого Стрийка **ПАВЛА ВИСЛОЦЬКОГО,** родж. в селі Котів, пов. Новий Санч шукає донька Петра **ТЕКЛЯ ВИСЛОЦЬКА** (по мужу Мищишин). Прошу відгукнутись на адресу: Tekla Myszczyszyn, Braunschweig Rautheimer Strasse 12, Germany.

Пошукую Миколу ,Варвару та Богдана **КРЕХОВЕЦЬКИХ,** які перебували в Каринтії в Австрії. Прошу писати на адресу:

A. HRYNOWSKA
455 Elm Street, Indiana, Pa.

Варвара Баська (з дому Охват) пошукує сестер **Марію Бичковську, Настуню Савчишин** і брата **Петра Охват,** зі села Середниця, пов. Ліско. Хто б про них знав, або вони самі, прошу зголоситись до сестри **Варвара Волинець WOLYNEC,** 512 Poplar Street, Philadelphia 23, Pa.

Мазяр Иосиф з Добротвора, село Рокити, Галичина, пошукує сусідку **МАРИНУ МУДРИК** з дому **ПЕТРИК.** Прошу писати по адресі:

MAZIAR JOSEF
179 — 3rd St., Passaic, N. J.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

1,500 ДУХІВНИКІВ ПІДТРИМУЮТЬ ПРОХАННЯ РОЗЕНБЕРҐІВ

Ню Йорк. — Півтори тисячі духівників різних демонінацій підписали одвертий лист до президента Трумана з проханням помилувати атомових шпигунів — Джуліюса й Етел Розенберґів. Імена духовників, що підписали прохання, подав до публічного відома д-р Джессі В. Стіт, пастор пресвітерської церкви в Мідл Вілледж і колишній голова мангаттанського відділу Протестантської Ради Церков в місті Ню Йорку. Серед підписаних на проханні находяться імена кількох професорів теології в протестантських духовних семінаріях. У проханні сказано, що ці духівники не партійні люди, що вони не звертають уваги на твердження Розеберґів, наче б вони були невинні, тільки звертаються до президента в дусі любови, яка вимагає помилування людини від такої жахливої кари, накладеної перший раз в історії Америки. за шпигунство в часі миру.

● **Моряцькі юнії Ню Йорку,** що належать до Американської Федерації Праці, вирішили розпочати власними засобами упорядкування відносин на „водному фронті". Ми самі повинні „вичистити власний дім", — висловився один з діячів моряцьких об'єднань.

● **Пожертви крови** для Червоного Хреста значно зменшились і в минулий понеділок досягли лише 204 півлітри. Це найменша кількість від 13 грудня минулого року.

● **У Венесуелі,** під час сутички з повстанською групою, що трапилась у столиці держави Каракасі, три особи втратили життя.

● **Мороз у Маямі, на Флориді** позаслонював шиби в автах, залишених на вулицях. Бюро погоди назвало це „радіованим холодом".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. — **Річні збори** Тов. ім. Т. Шевченка, від. 64 відбудуться в суботу, 17. січня, о год. 7:30 ввечорі, на 482 Мейн стріт. Проситься всіх членів прийти на збори. Хто не прийде буде караний після ухвали. — І. Вурний, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Відділ 397 повідомляє своїх членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 18. січня, в год. 1. по полудні. Побір вкладок буде в суботу від 7—7:30 і в неділю від 12. з полудня. — Т. Костик, предс.; О. Штогрин, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Тов. Запорозька Січ, від. 388 повідомляє своїх членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 18. січня, в год. 2. по полудні, в У. Н. Домі. Просимо всіх членів прибути на означений час. Буде звіт контролі на вибір уряду на 1953 рік. Проситься всіх членів сповнити свій обовязок і платити вкладки кожного місяця на зборах, що будуть відбуватися що місяця перша неділя по першім в У. Н. Домі. — Т. Весоловський, предс.; В. Паньків, кас.; Є. Воловняк, рек. секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Від. 372, Тов. ім. І. Франка повідомляє, що на річних зборах вибрано такий уряд на 1953 рік: Д. Гича, предс.; И. Ярема, фін. секр.; І. Головка, кас.; А. Кручак, рек. секр. Проситься всіх членів прибути на місячні збори, котрі відбудуться в суботу, 17. січня, в залі V.F.W. в Плейнфілд. — А. Кручак, рек. секр

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99 відбудуться в неділю, 18. січня, зараз по Службі Божій, в парафіяльній залі. Проситься довгуючих членів прийти та вирівняти свої залеглости, щоби не наражатись на суспензу. — Уряд.

CHICAGO, ILL. — Yearly meeting of the Birth of Holy Virgin Society, Branch 259 will be held on Sunday January 18, 1953 at Church Hall, 4952 So. Paulina St., at 2:00 P.M. — P. Trusiak, Rec. Sec'y.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Повідомляється членів відділу 204, що починаючи від 1-го лютого членські вкладки будемо збирати два рази в місяць, то є в другу суботу по першім і четверту суботу. Робимо це для вигоди членів. Члени котрі не можуть прибути на збори через нічну працю, можуть свої членські вкладки платити в нашого урядника: Д-р Володимир Марків 33 — 3rd Avenue Tompkins Square Employment Agency, New York near 9th Street. Офіс отворений від 7 рано до 6 ввечорі. Дальше проситься тих членів, що не були присутні на річних зборах, щоб конечно зложили свій обовязковий даток на Союзівку, висилаючи $1, або більше на адресу секретаря: Wasyl Hasiy, 527 East 12th Street, New York 9, N. Y.

МАГАНОЙ СИТІ, ПА. — Тов. Запорозька Січ, від. 305 повідомляє, що **річні збори** відбудуться в неділю, 18. січня, о год. 11:30 зараз по Службі Божій. Обовязком усіх членів прийти на означений час, а хто не прийде заплатить кару після ухвали. Урядники і Контроля дадуть звіти за рік 1952, а відтак буде вибір урядників на рік 1953. — Н. Ватак, предс. і кас.; М. Гентош, фін. секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ.—Сестр. Благовіщення від. 125 відбуло річні збори 15. грудня 1952 р., на яких вибрано такий уряд: п.п. Шиян, предс.; Савчин, заст.; Подола, фін. секр.; Струч, рек. секр.; Контрольна Комісія: Горох, Боднарчук і Ґаінц; Делеґатки до Ліґи Амер. Укр. Походження: Шиян і Савчин. Делеґатки відвідування хворих: Бучинська, Паньків, Гриньків і Височон. Рішено продовжувати членство в Конґресовому, в Допомоговому Комітетах і також в Лізі Амер. Укр. Походження. Ухвалено зложити $100 на будову школи при церкві св. О. Николая. Позамісцеві члени можуть платити свої вкладки в кожну другу неділю місяця в залі церкви св. О. Николая від год. 1. в полудне. Збори Сестрицтва будуть відбуватися кожного місяця третього понеділка в Союзовому Домі при 845 N. Western Avenue. Є. Рихтицька, секр. річних зборів.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тимсамим і співвласниками 14-ти мільйонового майна організації!

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ И ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА!

Посмертні Згадки

МИХАЙЛО МАРУЩАК, член Тов. Запорозька Січ від. 367 УНСоюзу у Рочестер, Н. Й., помер 30. грудня 1952 р., в 62. році життя. Покійний родився 19. жовтня 1890 в селі Прогульчів, пов. Капущани, Зах. Україна. Оставив у смутку жену Магдалену. Похорон відбувся 2. січня 1953 р. з похоронного заведення до Церкви св. Йосафата при участі Родини, Знайомих й членів Тов., відтак на цвинтар Holy Sepulchre. — В. Й. П.!
В. Попович, секр.

КАТАРИНА БОРИС, членкиця від. 173 УНСоюзу, померла 11. січня 1953 р., в Елктон, Мд., в 68. році життя, трагічною смертю в автомобілевім випадку. Покійна походила з села Арламів, пов. Добромиль. Лишила дві дочки замужних і 2 зяті: Юлію Тимко і Анну Дворак. Похорон відбувся в четвер, 15. січня з гр. кат. церкви св. О. Николая, Вілмінґтон, Дел., а опісля на католицький цвинтар. — В. Їй П.!
С. Фіґун, секр.

ТАРЗАН, ч. 2989. Вирівнана перевага.

Міцно опершися ногами в землю, Тарзан обкрутив важкий ланцюг свистячим колом навколо своєї голови.

Тарзан обкрутився раз з ланцюгом і пустив. Розпростовуючися від кінця до кінця, імпровізована зброя вдарила вартівників немов коса.

Заки залишені коріяни могли згуртуватися, Тарзан із Кейлюком та повною повіткою звільнених невільників скочили на них.